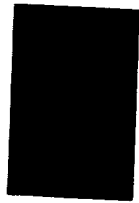

Y 15

~~LIJAVE~~

~~ORIGINALI~~

B 032526

KOMISIJA I CSB

RAS ISTRAŽNIH CENTARA NA REGIJI

- DOKUMENTA -

S R P S K A R E P U B L I K A
MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
BANJA LUKA

B 0032527

Na osnovu Rješenja načelnika Centra službi bezbjednosti broj: 11-141/2 od 14.08.1992. godine, Komisija za obilazak opština i SJB Prijedor, Bos. Novi i Sanaki Most, p o d n o s i

I Z V J E Š T A J

o zatečenom stanju i pitanjima u vezi sa zarobljenicima, sabirnim centrima, iseljavanju i ulozi SJB u vezi sa o -
vim aktivnostima

OPŠTINA PRIJEDOR

I

PRIHVATNI CENTRI NA PODRUČJU OPŠTINE

Oružani sukobi na području opštine Prijedor su započeli dana 24.05.1992. godine na širem prostoru naselja Kozarac između snaga Srpske Republike i muslimanskih ekstremista, a potom se proširili i na druga mjes-
ta i prostore opštine. Najžešći okršaji su vodjeni u mjesecu maju i junu
ali i sada dolazi do povremenih okršaja sa razbijenim i zaostalim grupama
muslimansko-hrvatskih ekstremista koji su se odmetnuli i koriste svaku
pogodnu priliku za napad na snage Srpske Republike, nezaštićena srpska do-
maćinstva ali i na domaćinstva svojih sunarodnika koji su odbili saradnju
sa ekstremistima i izrazili lojalnost organima vlasti Srpske Republike.

Tokom ovih sukoba Vojska Srpske Republike je zarobila veliki broj pripadnika neprijateljskih formacija i drugih lica koja su se zatekla u zonama okužanih sukoba, a jedan broj građana je napuštajući svoje kuće i stanove zatražio pomoć i zaštitu. U cilju rješavanja nastalog problema

Krizni štab opštine Prijedor je odlučio da se u naselju Trnopolje organizuje prihvati i smještaj za lica koja traže zaštitu, a da se ratni zarobljenici, radi obrade zadržavaju u objektu RO "Keraterm" u Prijedoru, odnosno u upravnoj zgradi i radionici RŽR u Omarskoj.

Otvoreni prihvatni centar Trnopolje nalazi se u naseljenom mjestu Trnopolje a kao smještajni objekti za lica koja u istom borave iskorištene su prostorije osnovne škole, doma, skladišta, privatne kuće u blizini ovih objekata i otvoreni dvorišni prostor istih. Od 24.05.1992. godine u Centru je zatražilo zaštitu velik broj građana muslimanske nacionalnosti oba pola i svih uzrasta. Trenutno se u ovom Centru nalazi oko 1500 građana muslimanskog i hrvatske nacionalnosti. Broj lica u ovom Centru je promjenljiv, ne vodi se posebna evidencija obzirom da građani isti mogu napuštati prema vlastitom naodjenju i u pravcu koji sami odrede. Posebnu pogodnost u tom pravcu pretstavlja blizina željezničke stanice Trnopolje i činjenica da su vozovi u pravcu Banjaluke i Bos. Novog skoro nesmetano saobraćali u vrijeme najtežih oružanih sukoba na području opštine.

Inače u Centru je organizovana stalna ambulantna medicinska zaštita, a aktivisti Crvenog krsta, predstavnici opštinske vlasti i vojske građanima pružaju pomoć u hrani, odjevnim predmetima i dr. Građani u Centru su samoorganizovani, solidarno pribavljaju i pripremaju hranu i druge potrebštine neophodne za život. U Centru ima voda i električna energija. Prostor koji se koristi za opisanu namjenu nije ogradjen, u Centru se ne vrše nikakva ispitivanja građana, a pripadnici vojske stalno obezbjeđuju Centar od eventualnog ugrožavanja građana izvana od strane ekstremista.

Imajući u vidu opšte stanje na području opštine Prijedor i mogućí dalji razvoj događaja, ovaj Centar će vjerovatno ostati u funkciji još izvjesno vrijeme, a nadležne opštinske vlasti uz pomoć drugih organa u Republici i humanitarnih organizacija bi trebale preduzeti mjere na poboljšanje uslova života i boravka u pogledu ishrane, smještaja, odijevanja i drugih potrebštinama.

Objekat Radne organizacije "Keraterm" u Prijedoru se nalazi uz magistralni put Prijedor - Banja Luka a čine ga prostorije upravne zgrade RO (kancelarije, sale, restoran, sanitarni čvorovi), kao i prostorije namjenjene za skladištenje gotovih proizvoda, repromaterijala i radionice. Dvorišni dio objekta je ogradjen na uobičajen način za radne organizacije, ulazi se na glavnu kapiju sa istočne strane, a sa zapadne strane objekta se nalaze pomoćne radne prostorije koje od početka oružanih sukoba koristi za smještaj četa vojne policije Prijedor.

Na osnovu odluke Kriznog štaba opštine Prijedor u ovaj objekat je Vojska privela ratne zarobljenike, a Stanica javne bezbjednosti je imala zadatak da objekat obezbjedi radnicima milicije aktivnog i rezervnog sastava. O zarobljavanju lica obavješten je CSB Banja Luka i Komanda Banjalučkog korpusa koji su se aktivno uključili u rješavanje nastale situacije, formirani su mješoviti operativni timovi sastavljeni od predstavnika nacionalne, javne i vojne bezbjednosti sa zadatkom da izvrše operativnu obradu svih zarobljenih i utvrde stepen lične odgovornosti u oružanoj borbi.

Medjutim, oružani sukobi na području opštine su se brzo proširili na veći dio naselja pa se naglo povećao i broj zarobljenih lica, tako da kapacitet ovog objekta nije mogao zadovoljiti narasle potrebe, niti uslove za rad sa zarobljenicima. Istovremeno je Krizni štab opštine *Prijedor* procjenio da bi i zbog bezbjednosnih razloga bilo uputno zarobljenike premjestiti na drugo mjesto i odlučio se za objekat upravne zgrade i radionica RŽR Omarska. Istom odlukom je regulisano da se objekat "Keraterma" u Prijedoru koristi isključivo kao prolazni te da se u njemu vrši samo prihvrat dovedenih lica radi transporta u objekat u Omarskoj odnosno u Trnopolje, obzirom da to nije izvodljivo u SJB Prijedor zbog malog prostora.

Dana 27.05.1992. god. na osnovu odluke Kriznog štaba opštine Prijedor svi zarobljenici iz objekta "Keraterm" u Prijedoru su premješteni u objekat u Omarskoj. Na osnovu iste Odluke objekat u Omarskoj stavljen je pod neposredni nadzor milicije i vojske. Milicija, tj. Stanica milicije Omarska je zadužena za neposredno obezbjedjenje samog objekta upravne zgrade,

radionica i garaža za radne mašine, a vojska je preuzela dubinsko obezbjedjenje u vidu stražarskih mjesta i miniranja određenih površina prema vlastitom nahodjenju.

Skupa sa zarobljenicima u objekat su prešli i mješoviti timovi operativnih radnika sa istim zadatkom tako da je isti dobio radni naziv Istražni centar ratnih zarobljenika Omarska. Kako se radi o relativno novom objektu koji ima sve uslove za boravak i život većeg broja lica (kancelarije, sale, sanitarna čvorove, kuhinju sa salom za ručavanje, stalno snadbjevanje pitkom vodom, veći broj tuševa, stalno snadbjevanje električnom energijom, agregat itd.), na objektu nisu vršene nikakve prepravke, već su postojeće prostorije iskorištene za smještaj i rad sa zarobljenicima. Oko objekta nema bodljikave žice i prilično je udaljen od naseljenog mjesta Omarska i Marićka. U Istražnom centru je za zarobljenike obezbijedjena osnovna medicinska zaštita, hrana se priprema u kuhinji RŽR Omarska, a dijeli u restoranu Centra sistemom samoposluživanja.

Prema raspoloživim dokumentima i spiskovima od 27.05. do 16.08. 1992. god. u Istražni centar Omarska je dovedeno ukupno 3.334 lica, koja su zarobljena od strane vojske u neposrednim oružanim sukobima ili su se zatekla na prostorima gdje su izvodjena borbena dejstva, kao i lica koja su privedena na osnovu rezultata operativne obrade u Istražnom centru.

Angažovani operativni radnici su nakon kriminalističke obrade, zavisno od rezultata, privedena lica svrstali u tri kategorije po stepenu lične odgovornosti u oružanoj pobuni.

Prvu kategoriju čine lica osumnjičena za najteža krivična djela i koja su neposredno organizovala i učestvovala u oružanoj pobuni.

Drugu kategoriju čine lica koja su osumnjičena za organizovanje, pomaganje, finansiranje i ilegalnu nabavku oružja.

Treću kategoriju pretstavljaju lica koja su zarobljena i dovedena sa prostora gdje su izvodjena borbena dejstva a tu su se zatekla zbog

B 0032531

toga što im je od strane njihovih ekstremista onemogućeno izvlačenje na bezbjedan prostor, a tokom istrage nisu prikupljeni materijalni dokazi da su na bilo koji način učestvovali u oružanoj pobuni.

Operativni radnicu su za svaku kategoriju i svakog pojedinca formirali prikupljenu dokumentaciju sa materijalnim dokazima, a nakon toga je 1331 lice premješteno u Vojni logor Manjača, 1773 lica u Otvoreni prihvatni centar Trnoplje, a u Istražni centar Omarska na kriminalističku obradi se nalazi još 179 lica.

Od ukupno 3.334 lica privedena u Istražni centar u Omarskoj od 27.05. do 16.08.1992. god. Muslimana je 3.197, Hrvata 125, Srba 11, ostalih 1. Za vrijeme boravka u Istražnom centru su prirodnom smrću umrli dva lica muslimanske nacionalnosti, a 49 lica se na nepoznat način udaljilo iz Istražnog centra. Od ukupnog broja lica 3.297 su muškarci, a 37 su žene. Među privedenim licima je bilo 28 lica ispod 18 i 68 lica preko 60 godina.

Prema izjavi načelnika Stanice javne bezbjednosti Prijedor istraga nad 179 preostalih lica u Omarskoj biće završena najviše za sedam dana kada će prestati i potreba za dalje korištenje ovog objekta u navedene svrhe. Eventualne buduće zarobljenike preuzimat će Vojska Srpske Republike, a Stanica javne bezbjednosti Prijedor će u svojim prostorijama obavljati poslove iz djelokruga rada organa unutrašnjih poslova. Isto tako, SJB Prijedor će svu prikupljenu dokumentaciju u vezi sa radom ovog Centra i drugim aktivnostima vezanim za zarobljenike dostaviti nadležnim organima, a preostali dio i kopije kao arhivsku gradju pohraniti u SJB Prijedor.

II

ISELJAVANJE GRADJANA SA PODRUČJA OPŠTINE PRIJEDOR

Na osnovu razgovora sa načelnikom Stanice javne bezbjednosti Prijedor, Komisija je u vezi sa navedenim pitanjem, došla do slijedećeg:

- Prema operativnim saznanjima SJB Prijedor, područje opštine je prije početka oružanih sukoba napustilo oko četiri do pet hiljada gradjana uglavnom muslimanske nacionalnosti. Na osnovu javnih pogovaranja i nekih drugih pokazatelja pretpostavlja se da se u ovoj grupaciji nalaze članovi užih porodica najekstremnijih zagovornika oružanog sukoba sa Srbima. SJB Prijedor nema podataka o ovim licima obzirom da ista nisu podnosila zahtjev za odjavu prebivališta u skladu sa zakonom.

- Od početka oružanih sukoba na području opštine Prijedor, pa do 16.08.1992. godine, prema nedovoljno provjerenim podacima, opštinu Prijedor je napustilo oko 20 hiljada gradjana uglavnom muslimanske, hrvatske ali i srpske nacionalnosti, svih starosnih doba oba pola. Ni o ovoj grupaciji gradjana SJB ne posjeduje nikakve evidencije jer ni oni nisu koristili zakonom propisani postupak za odjavu prebivališta gradjana.

- Na dan 16.08.1992. godine SJB Prijedor je zaprimila i pozitivno riješila 13.180 zahtjeva za odjavu prebivališta gradjana uglavnom muslimanske nacionalnosti koji su izrazili volju za odlazak u Republiku Sloveniju ili druge zemlje Zapadne Evrope. Ova grupacija još nije napustila područje opštine, već je samo izvršila odjavu prebivališta i sada uz pomoć vjerskih i humanitarnih organizacija traži način da otseli u željenom pravcu. SJB Prijedor ne raspolaže podacima šta su ova lica učinila sa svojom nepokretnom imovinom ili šta su učinila ili će učiniti sa svojom pokretnom imovinom.

- Prema izjavi načelnika u vremenu od početka oružanih sukoba do dana 18.08.1992. godine na područje opštine Prijedor, tačnije u selo Trnopolje naseljeno je 280 porodica srpske nacionalnosti koji su došli sa područja Cazinske krajine, a u toku su dogovori da se u isto selo doseli još oko 400 porodica srpske nacionalnosti sa šireg područja Zenice.

III

ULOGA SJB PRIJEDOR I NJENIH RADNIKA

Radnici SJB Prijedor srpske nacionalnosti su se u cjelosti organizovano i planski uključili u preuzimanje vlasti u Prijedoru dana 29./30.04.1992. godine kada se područje ove opštine i formalno priključilo Srpskoj Republici. Najveći broj radnika milicije od tada pa do sada je angažovan na obezbjedjenju vitalnih objekata, a ostali radnici na izvršavanju tekućih poslova Službe.

Nakon izbijanja oružanih sukoba radnici SJB Prijedor su na zahtjev Vojske i usled situacije u kojoj su zatečeni, neposredno učestvovali u oružanim sukobima tokom kojih je 11 radnika izgubilo život a 38 je ranjeno. Skupa sa pripadnicima vojnih jedinica radnici milicije pretresaju teren i čiste područje od zaostalih i prikrivenih grupa na osnovu plana i pod neposrednim rukovodstvom odgovornih starješina. Istovremeno radnici milicije prikupljaju operativna saznanja o djelovanju neprijatelja, lišavaju sloboda i vrše privodjenja lica za koja postoje osnovi sumnje da su učestvovala ili pomagala oružanu pobunu ili su osumnjičena da su počinila druga krivična djela koja se gone po službenoj dužnosti. U saradnji sa pripadnicima vojne policije radnici milicije putem zajedničkih patrola i mješovitih punktova rade na sprečavanju pljačke, šverca, zloupotrebe oružja i drugih nedozvoljenih radnji u cilju zaštite lične i imovinske sigurnosti građana i javnog poretka u cjelini.

Na osnovu Odluke Kriznog štaba opštine Prijedor, radnici milicije su vršili fizičko obezbjedjenje objekta "Keraterm" u Prijedoru, a potom transport zarobljenika u objekat RŽR u Omarskoj kao i fizičko obezbjedjenje ovog objekta. Na osnovu rezultata operativne obrade zarobljenika radnici milicije su vršili pronalazak traženih lica i njihovo dovodjenje u Omarsku, a nakon obrade obezbjedjenje prilikom transporta za vojni logor Manjača ili Otvoreni prihvatni centar u Trnopolje.

B C032534

Ostali ovlaštteni radnici Stanice javne bezbjednosti Prijedor su, osim redovnih zadataka vršili krim. obradu i selekciju zarobljenih lica skupa sa angažovanim radnicima Nacionalne i Vojne bezbjednosti, te pripadnicima SJB i CSB Banja Luka.

Neovlaštteni radnici Stanice javne bezbjednosti su tokom oružanih sukoba izvršavali svoje radne obaveze u skladu sa datim okolnostima, a značajan dio vremena je utrošeno na zaprimanju i rješavanju zahtjeva za odjavu prebivališta građanima koji su izrazili želju za napuštanje područja opštine Prijeodr.

OPŠTINA SANSKI MOST

I

PRIHVATNI CENTRI NA PODRUČJU OPŠTINE SANSKI MOST

Od početka oružanih sukoba na području opštine Sanski Most (kraj maja 1992. god.), Krizni štab opštine je svojom odlukom naredio formiranje sabirno istražnih centara u prostorijama sportske dvorane, objektima preduzeća "Betonirka" i hali fabrike "Kringa". Posebnom odlukom Kriznog štaba se u objektu "Betonirka" formirao zatvor, imenovao upravnika i zamjenika, a na poslovima obezbjedjenja zajedno sa pripadnicima vojske učestvovali su i radnici milicije.

Pripadnici vojske su u navedene objekte dovodili lica koja su zarobljena u zonama oružanih dejstava, a jedan broj su privodili i ovlaštteni radnici SJB Sanski Most na osnovu operativnih saznanja i podataka do kojih se došlo operativnom obradom privedenih lica. Jedan broj lica je priveden na osnovu neposredne naredbe Kriznog štaba opštine. Prilikom dovođenja lica u sabirno-istražna centre, zarobljenici nisu evidentirani putem ulazne knjige zbog istovremenog dovođenja većeg broja od strane vojske.

U pomenute sabirno-istražne centre privedeno je ukupno 1655 lica i to 1538 Muslimana i 122 Hrvata. Među privedenim bilo je 39 lica mlađjih od 18 godina, a 64 lica preko 60 godina starosti, 5 žena a ostalo su muškarci.

Sva zarobljena i privedena lica su operativno obradjena o čemu su sačinjene službene zabilješke, a nakon toga je u vojni logor Manjača upućeno 902 lica, pušteno na slobodu 621, dok se u hali "Kringš" još uvijek na obradi nalazi 74 lica te 17 lica u prostorima SJB Sanski Most.

U toku boravka u sabirnim centrima i transporta za vojni logor Manjača umrlo je 21, a u nepoznatom pravcu se udaljilo (pobjeglo) 20 lica.

Korištene prostorije su gradjene od tvrdog materijala sa dovoljno svjetlosti, snadbjevene su električnom energijom, sanitarnim čvorovima, a zarobljenici su imali na raspolaganju dovoljan broj ležaja i ćebadi, Ishranu zarobljenika je organizovala vojska u objektu "Betonirka", a u sportskoj dvorani i "Kringu" hranu zarobljenicima je donosila porodica i bliža rodbina a djelomično i Crveni krst.

U svim objektima bila je obezbjedjena lekarska zaštita privedenih lica.

Operativna obrada privedenih lica koja su smještena u hali "Kringš" i prostorijama SJB Sanski Most je pri kraju, tako da će objektivno prestati potreba za korištenjem hale "Kringš" čim se iznadje rješenje kome da se predaju zadržana lica obzirom da je operativnim radom radnika SJB utvrđjena njihova odgovornost za organizovanje i izvodjenje oružane pobune na području opštine Sanski Most.

II

ISELJAVANJE GRADJANA SA PODRUČJA OPŠTINE
SANSKI MOST

Prema operativnim saznanjima SJB Sanski Most sa područja opštine se odselilo oko 3000 lica prije otpočinjanja oružanih sukoba, uglavnom žena, djece i starijih osoba. Tačne podatke SJB neposjeduje obzirom da su ova lica napustila područje bez odjavljivanja prebivališta.

Do dana 16.08.1992. godine Stanici javen bezbjednosti Sanski Most sa zahtjevom za odjavu prebivališta obratilo se oko 12.000 lica uglavnom muslimanske, a dijelom i hrvatske nacionalnosti. Ova lica su u prethodnom postupku pred nadležnom službom u SO-e Sanski Most dala izjavu da žele napustiti područje opštine trajno u cilju iselenja, a izjasnila su se i u pogledu svoje nepokretne i pokretne imovine tako što su nepokretnu imovinu prodali ili poklonili, a pokretnu stavili na popis radi transporta. SJB je izvršila odjavu prebivališta za ova lica, ali ista još nisu napustila područje niti je poznato kada i na koji način će to učiniti.

III

ULOGA SJB SANSKI MOST I NJENIH RADNIKA

Od izbivanja oružanih sukoba pa do sada radnici SJB Sanski Most su uglavnom izvršavali svoje redovne poslove u skladu sa zakonom tako da nisu učestovali u izvodjenju borbenih dejstava niti u zarobljavanju i dovodjenju zarobljenika, već su vršili privodjenja lica na osnovu informacija prikupljenih operativnom obradom zarobljenih.

Shodno svojoj zakonskoj obavezi radnici Stanice javne bezbjednosti su vršili operativnu obradu nad privedenim licima a na osnovu naredbe Kriznog štaba opštine i obezbjedjenje sabirno-istražnih centara, kao i transporta zarobljenika u vojni logor Manjača.

Neovlašteni radnici SJB Sanski Most su pored redovnih poslova značajan dio vremena utrošili na zaprimanju i rješavanju zahtjeva građana za odjavu prebivališta.

OPŠTINA BOSANSKI NOVI

I

PRIHVATNI CENTRI NA PODRUČJU OPŠTINE
BOSANSKI NOVI

Tokom oružanih sukoba na području opštine Bosanski Novi nije bilo formiranih istražnih centara. Prema podacima s kojima raspolaže SJB Bos. Novi, usled oružanih dejstava, dana 24.5.1992. godine, došlo je do okupljanja oko 4000 građana muslimanske nacionalnosti, svih uzrasta i oba pola, iz sela doline Japre u centralni dio sela Blagaj Japra.

Dana 02.06.1992. godine pripadnici vojske su vršili privodjenje građana muslimanske nacionalnosti na stadion "Mlakve" u cilju njihove zaštite. Ovom prilikom nije formirana nikakva evidencija privedenih, a prema saznanjima SJB privedeno je oko 300 lica muslimanske nacionalnosti uglavnom vojno sposobnih od 18 do 60 godina starosti i oko 20 lica ženskog pola i djece. Nad privedenim licima nije vršena nikakva operativna obrada, a građani su dana 05.06.1992. godine pušteni na slobodu izuzev 17 bezbjednosno interesantnih koji su zadržani u prostorijama vojne policije.

Dana 11.06.1992. godine pripadnici vojske sa područja opštine su na stadion "Mlakve" smjestili i obezbjedjivali 652 vojno sposobna građana muslimanske nacionalnosti sa područja Dolina Japre koje je vojska vratila iz željezničke stanice Ostrožnja kod Doboja, od kojih je 12 bilo mlađih i 27 starijih od 60 godina.

U navedenim aktivnostima u opštini Bos. Novi, radnici SJB Bos. Novi nisu imali nikakvog učešća u privodjenju, čuvanju niti obradi

privedenih i zadržanih lica, već su to radili pripadnici vojske. Naredbom Izvršnog odbora opštine Bos. Novi od 14.07.1992. godine iz prihvatnog centra "Mlakve" puštena su sva lica i ovaj centar je prestao funkcionisati.

Za vrijeme boravka gradjana u prihvatnom centru "Mlakve" date su im na korištenje sportske i društvene prostorije Fudbalskog kluba, redovno su obezbjeđivani hranom i vodom, a bila je organizovana i zdravstvena zaštita.

II

ISELJAVANJE GRADJANA SA PODRUČJA OPŠTINE BOSANSKI NOVI

U vremenu od početka oružanih dejstava na području opštine Bosanski Novi pa do 16.08.1992. godine bilo je i iseljavanja gradjana.

Usled učestalih oružanih dejstava iz pravca sela Kršlje i Rujiška mještani sela Donji i Gornji Agići muslimanske nacionalnosti, oba pola i svih uzrasta, porodičnog sastava, napustili su područje opštine i prešli na područje opština Prijedor i Sanski Most. O ovom preseljenju SJB Bos. Novi nema preciznih podataka a prema operativnim podacima tom prilikom se u dane 12. i 13.05.1992. godine iselilo oko 500 gradjana.

Oko 3500 gradjana muslimanske nacionalnosti oba pola i svih uzrasta iz Doline Japre je postiglo dogovor sa Kriznim štabom opštine Bos. Novi i dana 09.06.1992. godine napustila područje opštine i iselila se u pravcu Doboja. Iseljenje je obavljeno željeznicom u kompoziciji od 22 vagona. SJB nema preciznih podataka jer ovi gradjani nisu zvanično odjavili prebivalište u skladu sa zakonom.

Na osnovu Odluke o dobrovoljnom iseljavanju gradjana koju je donijela Vlada AR Krajine i Naredbe Kriznog štaba opštine Bos. Novi o kriterijima za dobrovoljno iseljavanje, područje opštine Bos. Novi je dana

23.07.1992. godine napustilo 5680 lica sa urednim dokumentima i uz pomoć UNPROFORA i Visokog komesarijata za izbjeglice, iselilo se u Hrvatsku, Sloveniju i druge zemlje Zapadne Evrope. Ovi građani su prije odjave prebivališta, dali izjavu pred nadležnim opštinskim organom o dobrovoljnosti za iselenje, izjasnili se o statusu svoje nepokretne i pokretne imovine, a vojni obveznici pribavili odobrenje o oslobadjanju vojne obaveze zbog promjene mjesta prebivališta. Skupa sa ovom grupacijom, prema neprovjerenim informacijama SJB Bos. Novi, a u dogovoru sa UNPROFOROM i Visokim komesarijatom za izbjeglice, područje opštine je istog dana 23.07.1992. godine u večernjim satima napustilo još oko 1200 građana uglavnom muslimanske nacionalnosti koji nisu imali uredna dokumenta.

Prema podacima sa kojima raspolaže SJB Bos. Novi prebivalište je u Bos. Novom odjavilo 5629 Muslimana, 38 Albanaca, 6 Jugoslovena, 3 Srbina, 2 Hrvata, 2 Madjara, a po starosnoj strukturi radi se o 3.557 punoljetnih i 2.223 maloljetna lica.

III

ULOGA SJB BOSANSKI NOVI I NJENIH RADNIKA

Tokom oružanih dejstava na području opštine i opisanih događanja u vezi sa iseljavanjem stanovništva radnici SJB Bosanski Novi su zadržali profesionalan odnos prema izvršavanju zadataka iz djelokruga rada organa unutrašnjih poslova tako da nisu učestvovali u dovođenju, čuvanju a niti u obradi lica u prihvatnim centrima. Krim. obradu lica radnici SJB su vršili na osnovu operativnih saznanja u vremenu od 08.05. do 16.08.1992. godine u SJB saslušali ukupno 53 lica od kojih je protiv osam lica podnešeno šest krivičnih prijava.

Pored navedenog radnici SJB su pružili potrebnu pomoć oko obezbjedjenja iseljeničkih konvoja a posebnu pažnju su posvetili dokumentovanju svih zbivanja i proizvedenim posledicama od početka oružanih dejstava do sada.

PROCJENA BEZBJEDNOSNE SITUACIJE
I MIŠLJENJE KOMISIJE.

B 0032540

Komisija je Izvještaj sačinila na osnovu neposrednog uvida na terenu i razgovora sa načelnicima SJB Prijedor, Sanski Most i Bosanski Novi.

Na području navedenih opština Komisija je konstatovala postojanje sabirno-istražnih centara i drugih oblika dovodjenja građana na određene prostore.

Radnici stanica javnih bezbjednosti su u sve tri opštine učestvovali u obradi zarobljenih u skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima.

Zbog nastale situacije i po zahtjevu vojske radnici milicije SJB Prijedor su neposredno učestvovali u oružanim dejstvima i čišćenju terena, a po nalogu Kriznog štaba vršili su obezbjedjenje istražnih centara "Keraterm" i Omarska.

Radnici SJB Sanski Most su po nalogu Kriznog štaba vršili obezbjedjenje sabirno-istražnih centara "Betonirka", sportska dvorana i hala "Krings".

Radnici SJB Bosanski Novi nisu učestvovali u oružanim dejstvima, zarobljavanju, privodjenju i čuvanju zarobljenih lica.

Trenutno je u funkciji istražni centar ratnih zarobljenika u Omarskoj u kojem se nalazi 79 lica, Otvoreni prihvatni centar Trnopolje u kojem boravi oko 1500 lica, te sabirno-istražni centar u hali "Krings" u Sanskom Mostu u kojem se nalazi 74 lica.

Komisija je mišljenja da bi odmah trebalo staviti van funkcije istražni centar ratnih zarobljenika Omarska i sabirno-istražni centar "Krings" u Sanskom Mostu i sva zarobljena lica, kao i eventualne buduće

ratne zarobljenike, transportovati u vojni logor Manjača koji je pod nadzorom Vojske Srpske Republike a ovlašteni radnici službi bezbjednosti bi vojnim organima mogli pružiti stručnu pomoć u obradi ratnih zarobljenika.

Imajući u vidu bezbjednosnu situaciju na području opštine Prijedor i mogući dalji razvoj događaja cijenimo da će na ovom području još neko vrijeme ostati potreba za prihvatnim centrom tipa "Trnopolje".

U vezi sa iseljavanjem građana Komisija je utvrdila da je područje navedenih opština napustio veći broj građana, da ovaj proces još uvijek traje.

Prije početka oružanih dejstava na području ovih opština prema op. saznanjima SJB, iselilo se oko 7500 građana o čemu nema preciznih podataka zbog toga što građani nisu odjavili prebivalište u skladu sa zakonom.

Tokom oružanih sukoba područje ovih opština je takodje nekontrolisano i mimo zakonskih propisa napustilo oko 25200 građana.

U skladu sa Zakonom o prijavi i odjavi prebivališta građana, SJB su odjavile prebivalište za 30.860 građana, od kojih su područje opština napustilo 5.680 građana u organizaciji UNPROFORA i Visokog komesarijata, opština (Bos. Novi) 25.180 građana čeka na organizovano iseljenje u željenom pravcu.

U sva tri slučaja iseljavanja radi se o građanima pretežno muslimanske, hrvatske i malog broja lica drugih nacionalnosti oba pola i svih uzrasta.

Bezbjednosna situacija na području ovih opština je opterećena nizom problema koji bi se mogli grupisati u sledeće:

- Postojanje naoružanih i organizovanih grupa ali i pojedinaca iz redova muslimansko-hrvatskih ekstremista koje djeluju na području ovih i susjednih opština;

- Postojanje i djelovanje pojedinih grupa i pojedinaca pripadnika srpskog naroda koji su naoružani i uniformisani, ali pod nedovoljnom kontrolom Vojske Srpske Republike;

- Nije izvršeno razoružavanje gradjana u nekim mjestima na području opština Prijedor, Sanski Most, tako da ova mjesta nisu stavljena pod potpunu kontrolu organa vlasti Srpske Republike;

- Koristeći nastalu situaciju jedan broj lica sklonih kriminalu vrši pljačke, bavi se nedozvoljenom trgovinom i na druge načine ugrožava ličnu sigurnost gradjana, privatnu i društvenu imovinu.

- Nedovoljna je kadrovska popunjenost i opremljenost službi bezbjednosti da bi se uspješno suprostavile poteškoćama i problemima koji su iskrsli nastalim razvojem opšteg stanja.

K O M I S I J A:

1. *B. Vojin*
Vojin Bera - predsjednik
2. *V. Škondrić*
Vaso Škondrić - član
3. *R. Mijić*
Ranko Mijić, član
4. *J. Rodić*
Jugoslav Rodić - član

DOSTAVLJENO: - načelniku CSB Banja Luka
- članovima Komisije
- načelnicima SJB

Banja Luka, 18.08.1992. god.

Srpska Republika Bosna i Hercegovina
Centar službi bezbjednosti Banjaluka
Stanica javne bezbjednosti Sanski Most

B 0032543

Broj: 11-14.

Datum: 18.08.1992.god.

Odjeljenju nacionalne bezbjednosti CSB

P r e d m e t :   Izvještaj SJB Sanski Most za potrebe
Komixije CSB

I - POSTOJANJE SABIRNIH ISTRAŽNIH CENTARA NA
TERITORIJI OPŠTINE

U Sanskom Mostu su u vrijeme izvodjenja oružanih dejstava formirana dva sabirno istražna centra od kojih je jedan (Sportska dvorana) bio sabirni a jedan (objekti preduzeća Betonirka) sabirno istražni. Od 01.08.1992 godine sportska dvorana je ispražnjena a sabirno istražni centra je formiran u hali fabrike "KRINGS".

Formiranje sabirno istražnih centara naredio je Krizni štab opštine. U tom smislu on je donio i odluku da se u objektima preduzećima Betonirka formira zatvor, imenovao upravnika i zamjenika upravnika zatvora koji su primili ljudstvo za fizičko obezbjedjenje. U sastav ljudstva ušli su pripadnici bivše TO i 4-5 pripadnika rezervnog sastava milicije.

Najvrći dio lica oko 90% dovođila je vojska kao zarobljenike iz zona gje su izvodjenja borbena dejstva. Milicija je privođila lica na osnovu saznanja i operativnih podataka do kojih su istražni organi dolazili tokom istrage o neprijateljskom djelovanju, saslušavajući zarobljenike dovedene od strane vojske. Za dovođjenje jednog broja lica naredbu je davao i Krizni štab opštine. U sva tri slučaja dovođeni su samo borbeno sposobni muškarci.

x

Iz zona u kojima je izvodila ratne operacija vojska je vršila dovoženje zarobljenika kamionima i autobusima, iste smještala u pomenute objekte (centre) ali bez spiskova lica koja su dovedena. Dovodjenje lica od strane milicije vršeno je na standardan način putem patrola i naloga za privodjenje.

U sabirne centre dovedeno je ukupno 1655 lica od čega 1650 muškaraca i 5 žena. Od toga je 1528 lica muslimanske, a 122 hrvatske nacionalnosti. Mladjih od 18 godina bilo je 39 a starijih od 60 godina 64.

Sva zarobljena i privedena lica su obrađena metodom informativnih razgovora na osnovu kojih je sačinjena službena zabilješka u kojima su konstatovana sva zapažanja i naznačene radnje i djelatnost kojima su se obrađena lica bavila. Velik broj lica je nakon obrade pušten kući, jer se u istrazi pokazalo da nisu učestvovala u oružanoj borbi niti su se bavili drugom neprijateljskom djelatnošću a bila su zajedno sa neprijateljskim formacijama zarobljena u zoni i naseljima gdje su izvodjenja borbena dejstva ili su se tu iz raznih drugih razloga u tom momentu zatekla.

Smještaj svih lica vršen je u tvrde objekte Sportske dvorane, Betonirke i fabrike "Kringa". Objekti su prozračeni i osvjetljeni (izuzev garaža u Betonirci), a zarobljenici su imali prostirke od ćebadi i stiropora a za pokrivanje takodje ćebadi koje su im donijele familije od kukće.

Ishrana zarobljenika u Betonirci bila je obezbjedjena od strane Uprave zatvora iz vojne kuhinje (dva obroka dnevno) a u Sportskoj dvorani i "Kringa-u", hranu su donosile porodice i rodbina zarobljenih. Jedan dio hrane obezbjedjivan je preko Crvenog krsta.

U svim objektima bila je obezbjedjena voda kako za piće tako i za sanitarne potrebe.

Tokom boravka lica u sabirno istražnim centrima obezbjedjivana je adekvatna ljekarska zaštita od strane Doma zdravlja Sanski Most, čije je osoblje obilazilo zarobljenike i pružalo neophodne zdravstvene usluge.

Obezbjedjenje sabirno istražnih centara u početnom periodu vršila je vojska odnosno X TO a kasnije na osnovu naredjenja Kriznog štaba obezbjedjenje je preuzimala milicija.

Tamo gdje je bilo smješteno manje lica bila je omogućena i posjeta članova porodice koji su mogli u odredjenim uslovima i razgovarati sa zarobljenicima. Oni su im donosili hranu i druge potrebštine. Zarobljenicima je bila omogućena šetnja tamo gdje su prostorije za smještaj bile male, medjutim u sportskoj dvorani i u hali "Kringa" šetnja nije ni bila potrebna jer se radilo o velikim prostorijama gdje su privedeni mogli šetati koliko su htjeli.

II- ISELJAVANJE SA PODRUČJA OPŠTINE

SJB nema detaljne uvide i podatke u iseljavanju stanovništva sa područja opštine u vremenu od odpočinjanja borbenih dejstava. Medjutim, na osnovu podataka do kojih smo došli operativnim radom i informacijama sa kojima raspolazemo u proteklom periodu iseljeno je oko 3000 ljudi uglavnom žena, djece i starijih osoba, ali oni nisu u SJB podnosili zahtjeve za odjavu stalnog boravka u Opštini. Iseljavanje je vršeno u organizaciji opštinskih civilnih vlasti, odnosno Komisija za iseljavanje.

Medjutim, u poslednjih 20 dana SJB se obratilo oko 12.000 lica uglavnom muslimanske a nešto i hrvatske nacionalnosti sa zahtjevom za odjavu stalnog mjesta boravka radi iseljavanja. Radi se o licima svih kategorija i uzrasta a u zahtjevima se navode kao mjesta za iseljavanje strane zemlje i Republike bivše Jugoslavije. Svi zahtjevi su prema zakonskim propisima riješeni, licima su izdate potvrde o odjavi boravka, a kada i na koji način će se isti iseliti, nije nam u ovom momentu poznato.

III- ULOGA SJB U VEZI SA DOVODJENJEM, OBEZBJEDJENJEM I ČUVANJEM ZATVORENIKA U SABIRNIM CENTRIMA

Pripadnici SJB nisu učestvovali u izvodjenju borbenih dejstava na području Opštine a shodno tome ni dovodjenju zarobljenika u sabirne centre. Mejdutim, shodno svojoj

zakonskoj ulozi i namjeni, oni su vršili privodjenje lica na osnovu utvrdjene sumnje da su se bavili neprijateljom djelatnošću a do podataka su dolazili na osnovu dobijenih informacija prilikom operativne obrade zarobljenika.

Pripadnici SJB su vršili operativnu obradu i obezbjedjenje zarobljenika kako u sabirnim centrima, tako i prilikom njihovog prebacivanja u vojni logor Manjača, a takodje i obezbjedjenje i pratnju transporta iseljenika za druga područja a na osnovu naredjenja Kriznog štaba^a shodno svojoj zakonom odredjenoj ulozi.

Prilikom dovodjenja lica u sabirne centre nije pravljenja ulazna knjiga jer se radilo o većem broju lica koja su dovodita u isto vrijeme od strane vojske, vojska takodje nije sačinjavala spiskove lica koje je zarobila na terenu nego su oni pravljeni naknadno u sabirnom centru. Jedino u fabrici "Kriings" ustrojena je ulazna knjiga na osnovu koje se može utvrditi tačan broj dovedenih, puštenih i zadržanih lica.

Kada se radi o evidenciji i obradi lica, izvještavamo vas da su sva lica koja su operativno obradjena u isto vrijeme i evidentirana, pa u tom smislu dajemo sledeće podatke:

- Ukupno privedeno u sabirni centar	1655	lica
- Do danas obradjeno	1651	"
- Neobradjeno	4	"
- Umrlo u sabirnom centru	1	lice
- Podleglo prilikom transporta za vojni logor...	20	"
- Pobjeglo prilikom transporta na Manjaču.....	20	"
- Otpušteno kući	324	
- Nalazi se u vojnom logoru	104	

Za lica koja su podlegla ili umrla postoji zvanična medisinsko-sudska dokumentacija a za lica koja su pobjegla (nestala) prilikom njihovog transporta za vojni logor službeni izvještaj odgovornih lica za transport.

U ovom momentu neraspoložemo sa preciznim podacima o broju puštenih i broju lica koja se nalaze u logoru Manjača i iste ćemo vam dostaviti naknadno.

Šefnik S J B
Brućević Mirko

Srpska Republika
MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI BANJA LUKA
STANICA JAVNE BEZBJEDNOSTI
BOSANSKI NOVI

B 0032547

Na osnovu rješenja načelnika CSB Banja Luka broj:11-141/2. od 14.08.1992.godine o obrazovanju komisije za obilazak opština i Stanica javne bezbjednosti Prijedor, Bosanski Novi i Sanski Most, sačinjen je sledeći

I Z V J E Š T A J

za Stanicu javne bezbjednosti Bosanski Novi

I - PRIHVATNI CENTRI NA PODRUČJU OPŠTINE BOSANSKI NOVI

Na osnovu Odluke Ministarstva narodne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine broj:1/92. od 16.04.1992.godine, Odluke Vlade AR Krajine u saradnji sa Opštinskim štabom teritorijalne odbrane Bosanski Novi i predstavnicima organa vlasti, ova Stanica javne bezbjednosti je sačinila Plan oduzimanja nelegalno pribavljenog naoružanja, municije i MES od grupa i posjedinaca na području Opštine Bosanski Novi. Ovim Planom je predviđeno da se ove aktivnosti završe do 11.05.1992.godine do 15,00 časova. Medjutim, ove aktivnosti na dobrovoljnom vraćanju oružja nisu dale željene rezultate, a pored toga u noći 10/11.05.1992.godine u mjestu Blagaj Rijeka prema prijavi pripadnika patrole vojne policije na iste je izvršen napad. Ovi događaji su prouzrokovali niz borbenih dejstava prema područjima i selima sa većinskim muslimanskim stanovništvom. Tako je dana 24.05.1992.godine u centralni dio Blagaj Japre smještene sve stanovništvo iz sela područja Doline Japre. Nakon sahrane pripadnika vojne poslije koji je poginuo prilikom napada na Prijedor u gradskom naselju Prekosanje došlo je dana 01.06.1992.godine u večernjim satima do borbenih dejstava. Sva napred navedena borbeno dejstva izvodjena su od strane naoružanih i uniformisanih lica koji samoorganizovani ili pripadnici jedinica Teritorijalne odbrane ili ratnih jedinica JNA, a u istim nisu učestvovali pripadnici - radnici Stanice javne bezbjednosti Bosanski Novi.

Dana 02.06.1992.godine snage Opštinskog štaba teritorijalne odbrane Bosanski Novi i vojna policija bez znanja i konsultacija Stanice javne bezbjednosti Bosanski Novi vrše privodjenje građana nesrpske nacionalnosti na stadion "Mlakve". Prema našim saznanjima Opštinski štab teritorijalne odbrane je ovu radnju preuzeo iz razloga da obustavi nekontrolisane grupe i jedinice koje su pored

odmazde nad stanovništvom nastupale rušilački prema svim objektima i drugoj imovini u vlasništvu građana muslimanske nacionalnosti. Ovom prilikom nije formirana evidencija dovedenih lica u prihvatni centar, ali na osnovu naših saznanja procjenjujemo da je privedeno oko 300 lica uglavnom muslimanske nacionalnosti. Uglavnom su to bili vojno-sposobni muškarci (od 18 do 60 godina starosti), te manji broj žena i djece (oko 20 lica) iz dijela razrušenog naselja Prekosanje. Nad privedenim licima nije vršena nikakva obrada od strane vojske niti ove Stanice javne bezbjednosti. Prihvatni centar je rasformiran dana 05.06.1992.godine tako što je veći dio građana pušten kući, jedan dio (oko 120 lica se dobrovoljno javio na mobilizaciju u ratne jedinice vojske, a manji dio oko 17 lica bezbjednosno interesantnih je zadržan u prostorijama vojne policije). Za vrijeme boravka u prihvatnom centru građani su imali na raspolaganju sportske i društvene prostorije fudbalskog kluba, a redovno su obezbjedjivani vodom i hranom.

Dana 09.06.1992.godine pripadnici Opštinskog štaba teritorijalne odbrane i vojna policija su formirali željezničku kompoziciju sastavljenu od 22 vagona zatvorenog tipa u koje je smješteno oko 4.000 stanovnika iz Blagaj Japre koji su se tu nalazili od 24.05.1992.godine, a u cilju prevoza u centralnu Bosnu. Obezbjedjenje kompozicije na trasi kretanja prema Doboju odnosno do mjesta Ostružje vršili su samo radnici milicije, jer su iz nama nepoznatih razloga pripadnici vojne policije povučeni. Patrola milicije je kompoziciju bezbjedno propratila do željezničke stanice u Ostružju nadomak Doboja, gdje je kompozicija predata pripadnicima vojske.

Dana 11.06.1992.godine na područje naše opštine vraćena je kompozicija od 5 vagona u kojima je bilo smješteno oko 700 vojno sposobnih građana izdvojenih iz predhodno navedene kompozicije. Krizni štab opštine Bosanski Novi dao je zadatak Opštinskom štabu teritorijalne odbrane da obezbjedi smještaj i čuvanje ovih lica. Opštinski štab teritorijalne odbrane je navedena lica smjestio na stadion "Mlakve" i organizovao obezbjedjenje prihvatnog centra. Izvršen je popis lica smještenih u prihvatni centar na osnovu čega je utvrđeno da se u istom nalazi 652 lica i to muškaraca od čega 12 lica mladjih od osamnaest godina i 27 lica starih od 60 godina. Pregledom spiska lica koji se nalaze u prihvatnom centru nije pronadjeno bezbjednosno interesantnih sa stanovništa podataka i informacija kojima je raspolagala Stanica javne bezbjednosti.

Prema podacima kojima raspoložemo povremeno je dozvoljavana posjeta rodbine licima u prihvatnom centru. Opštinski štab teritorijalne odbrane im je redovno obezbjedjivao hranu tj. jedan obrok kuvane hrane dnevno. Građani u prihvatnom centru imali su na korištenju prostor fudbalskog igrališta, a spavanje u prostorijama fudbalskog kluba. Prema ukazanoj potrebi obezbjedjivana je ljekarska pomoć. Na osnovu naredbe Izvršnog odbora opštine Bosanski Novi br.01/3-023-139 od

14.07.1992.godine iz prihvatnog centra dana 23.07.1992.godine puštena su sva lica za koja nije bilo podataka da su bezbjednosno interesantna, a koja su namjeravala trajno se iseliti sa područja Opštine. Završetkom ovih radnji u stvari je rasformiran prihvatni centar "Mlakve".

II - IZSELJAVANJE GRADJANA S PODRUČJA OPŠTINE BOSANSKI NOVI

Po donošenju Odluke Vlade AR Bos.Krajina br.01-1/92 od 04.05.1992.godine na području Opštine Bosanski Novi započete su političke aktivnosti legalnih organa vlasti da se preduzmu sve političke i druge aktivnosti i radnje kako bi se Odluka o razoružanju paravojnih formacija i pojedinaca koji su ilegalno nabavili oružje realizovala mirnim putem, bez sredstava prinude.

Od predstavnika vladajućih stranaka zatraženo je, što su one i prihvatile, da pozovu sve pripadnike paravojnih formacija na vraćanje nelegalno pribavljenog oružja, municije i minsko eksplozivnih sredstava. Od Opštinskog štaba teritorijalne odbrane i Stanice javne bezbjednosti Bosanski Novi zatraženo je da predlože Plan punktova za organizovanu predaju oružja s tim što je planirano da samu tehniku i čin prihvata oružja realizuje Opštinski štab teritorijalne odbrane.

Dana 07.05.1992.godine započele su političke aktivnosti na realizaciji Plana razoružanja paravojnih formacija u sastavu SDA i pojedinaca koji nelegalno posjeduju vatreno oružje s odredjenim rokom 10. i 11.05.1992.godine. Konkretne realizacije, početni rezultati bili su zanemarivi. Bezbjednosna situacija na području opštine Bosanski Novi posebno u selima dofine rijeke Japre, Blagaj i dr. pogoršana je nakon što je izdatog saopštenja da je noću 10/11.05.1992.godine u naselju Blagaj Rijeka na magistralnom putu Bosanski Novi - Prijedor napadnuta patrola vojne policije. U ovom napadu prema istom saopštenju dvojica vojnih policajaca su ranjena, a vozilo vojne policije oštećeno. Napad na vojnu policiju u naselju s većinskim muslimanskim stanovništvom od strane pojedinaca i grupa koji su se identificirali kao pripadnici Rejonskih i Opštinskog štaba teritorijalne odbrane, označen je kao povod za nekontrolisana dejstva iz vatrenih orudja i oružja.

Dana 12. i 13.05.1992.godine u popodnevrim satima mještani sela Donjih i Gornjih Agića muslimanske nacionalnosti organizovani u kolone i pojedinačno zbog učestalih borbenih dejstava iz pravca sela Kršlje i Rujiška napuštali su

teritorij opštine i prešli na područje Skupštine opštine Prijedor i Sanski Most. Prema postojećim procjenama na naredno vrijeme područje Skupštine opštine Bosanski Novi napustilo je oko (500) građana porodičnog sastava (različite starosne dobi).

Prema saznanjima ove Stanice javne bezbjednosti na širem prostoru doline rijeke Japre (sela: Blagaj Japra, Maslovare, Crna Rijeka, Suhača i Hozici i Donji Agići) noću 23/24. i 24.05.1992.godine otvarana je veoma intenzivna i iz mnogobrojnih orudja i oružja vatra neselektivno.

Dana 24.05.1992.godine cjelokupno muslimansko stanovništvo, prema našim procjenama njih oko 4.000, napustili su svoje kuće i otišli u izbjeglištvo uglavnom središnji dio sela Blagaj Japra, rasporedjeni po prihvatnim stambenim objektima. U toku boravka navedene grupe građana muslimanske nacionalnosti u Blagaju istima je bila organizovana zdravstvena zaštita i snabdjevanje kruhom. Na ponudjenu pomoć u hrani od strane Kriznog štaba Skupštine opštine njihovi predstavnici i vodstvo SDA odgovorilo je da hrane ima dovoljno.

Prema postignutom dogovoru s predstavnicima Kriznog štaba Skupštine opštine Bosanski Novi 09.06.1992.godine stanovnici iz doline Japre koji su bili u izbjeglištvu u Blagaj Japri krenuli su s željezničkom kompozicijom od 22 zatvorena vagona u pravcu Doboja. Prema procjeni radnika ove Stanice javne bezbjednosti koji su obezbjeđivali kompoziciju na retaciji Blagaj-Doboj u kompoziciji je bilo ukrcano oko 4.000 lica svih starosnih dobi muškog i ženskog pola.

DRugog dana tj. 10.06.1992.godine iz navedenog konvoja na području Doboja izdvojeni su radno-sposobni muškarci njih 652 i vraćeni na područje Skupštine opštine Bosanski Novi gdje su po usmjerenju Kriznog štaba smješteni u prihvatni centar "Mlakve".

U periodu od početka izvodjenja nekontrolisanih dejstava na području Skupštine opštine Bosanski Novi pa i Doline Japre funkcije Stanice javne bezbjednosti na ovom području bile su djelomično, a u nekim kraćim vremenskim periodima potpuno onemogućene pa po ovom osnovu Stanica javne bezbjednosti nije evidentirala stvaran tok događaja.

O napred navedenim događajima pravovremeno smo informisali Centar službi bezbjednosti Banja Luka.

B 0032551

Polazeći od Odluke o dobrovoljnom izseljavanju građana koju je donijela Vlada AR Krajina i Naredbe Kriznog štaba opštine Bosanski Novi o kriterijima za dobrovoljno izseljavanje Stanica javne bezbjednosti Bosanski Novi je u propisanom postupku na zahtjev građana

- stalno odjavila..... 5.680 lica
- izdala uvjerenja..... 1.758
- privremeno odjavila..... 41 lice
- izdala potvrda za privremeni odlazak. 18

Prema godinama starosti odjavljeno je:

- punoljetnih lica..... 3.557
- maloljetnih lica..... 2.123.

Prema nacionalnoj pripadnosti odjavljeno je:

- Muslimana..... 5.629
- Srba..... 3
- Jugoslovena..... 6
- Hrvata..... 2
- Albanaca..... 38
- Madjara..... 2

Gradjani koji su se dobrovoljno iselili su, u propisanom postupku utvrdjenom važećim zakonskim propisima uz zahtjev za stalnu odjavu, dali pismenu izjavu pred nadležnim organom Opštine o dobrovoljnosti za njihovo iseljenje, statusu svoje pokretne i nepokretne imovine i naznačili pravce odlaska, odnosno mjesta u koja se žele prijaviti - nastaniti.

Gradjani koji su vojni obveznici priložili su odobrenje o oslobadjanju vojne obaveze zbog promjene mjesta prebivališta.

Iseljenički konvoj je trebao da krene 16.07.1992.godine. Vraćen je sa graničnog područja opštine Bosanska Dubica iz razloga što Vlada Republike Hrvatske nije želila da primi ulaz, niti prolaz iseljenika preko teritorija Republike Hrvatske.

Dana 23.07.1992.godine u vremenu od 06,00 - 22,00 časa u iseljeničkom Konvoju je odputovalo oko 6.000 gradjana u 50 autobusa, 11 tegljača, 12 kamiona i 200 putničkih automobila.

Prema našim neprovjerenim saznanjima u večernjim satima dana 23.07.1992.godine područje opštine Bosanski Novi napustilo je oko 1.200 gradjana uglavnom muslimanske nacionalnosti. Ovi gradjana nisu imali uredna dokumenta, već su dobrovoljno iseljavanje proveli u dogovoru sa Visokim komesarijatom za izbjeglice i Unproforom.

III - AKTIVNOSTI STANICE JAVNE BEZBJEDNOSTI

Nakon neuspjele akcije dobrovoljnog vraćanja oružja, municije i MES koja gradjana ilegalno posjeduju ova Stanica javne bezbjednosti je dana 14.05.1992.godine donijela Plan oduzimanja nelegalno pribavljenog naoružanja, municije i MES od grupa i pojedinaca na području Opštine Bosanski Novi. Polazeći od prikupljenih operativnih podataka i saznanja, Stanica javne bezbjednosti je planski krenula u posao prinudnog oduzimanja ilegalno posjedovanog oružja. Taj posao tražio je relativno duži vremenski period tj.vrijeme od 30 do 60 dana.

Dana 15.05.1992.godine radnici Stanice javne bezbjednosti su priveli 4 lica iz Bos.Kostajnice u cilju obavljanja informativnih razgovora. Ove aktivnosti su preduzimate i narednih dana tako da su u rad uključeni i pripadnici odreda za specijalne namjene CSB Banja Luka. Medjutim, pripadnici Odreda su samostalno preduzimali mjere i radnje u cilju pronalaženja ilegalnog oružja uz preduzimanja mjera prinude suprotno instruktivnim aktima i depešama Centra službi bezbjednosti, o čemu smo blagovremeno izvještavali. Istovremeno, pripadnici vojne policije su slične mjere preduzimali u pojedinim dijelovima Opštine takodje bez predhodnog usaglašavanja sa ovom Stanicom javne bezbjednosti. Zbog naprijed navedenog i nekontrolisanih borbenih dejstava, koja su imala za posljedicu rušenje objekata, iseljavanje jednog dijela gradjana sa područja opštine, ova Stanica javne bezbjednosti je bila spriječena u realizaciji Plana za razoružanje. Ipak, radnici ove Stanice javne bezbjednosti izvršili su operativnu obradu na 53 lica, nakon čega je podnešeno 6 krivičnih prijava za krivično djelo iz člana 213. KZ SR BiH protiv 8 lica.

Prilikom krim.obrade privedenih lica u vrijeme postojanja prihvatnog centra "Mlakve" iz objektivnih razloga odredjeni broj lica smješten je u prihvatni centar. Osnovni razlozi za ovakav postupak su u skučenosti prostora za

zadržavanje u zgradi Stanice javne bezbjednosti, s jedne strane, prenatrpanost i nefunkcionisanje istražnog zatvora Banja Luka u jednom vremenskom periodu, kao i blokada saobraćajnica, te blokada rada pravosudnih organa s druge strane.

U ovako haotičnom stanju rukovodni radnici ove Stanice javne bezbjednosti su procijenili da bi se njihovim privremenim smještajem u prihvatni centar istovremeno obezbjedila njihova sigurnost i svakodnevna dostupnost radi dalje krim.obrade. Nakon završene krim.obrade pismenim putem je zatraženo da se navedena lica za koja nije bilo elementa za pokretanje krivičnog postupka puste iz prihvatnog centra.

Radnici Stanice javne bezbjednosti vršili su obezbjedjenje formiranja i kretanja iseljeničkog konvoja dana 16.07.1992.godine, koji se kretao na relaciji Bosanski Novi - Bosanska Dubica i nazad. Takodje, vršeno je obezbjedjenje formiranja konvoja za iseljenje dana 23.07.1992.godine kada je isti u pratnji UNPROFOR-a napustio područje Opštine u pravcu Dvora.

Posebno naglašavamo da radnici ove Stanice javne bezbjednosti ni na koji način nisu učestvovali u formiranju (dovodjenje lica), čuvanju ili obradi lica u prihvatnom centru. Uloženi su maksimalni naponi u cilju dokumentovanja svih zbivanja i proizvedenih posljedica u periodu od 08.05.1992.godine do danas.

IV - PROCJENA BEZBJEDNOSNE SITUACIJE

Stanica javne bezbjednosti je redovno dostavljala Procjenu bezbj-dnosne situacije nadležnim organima opštine, Srpskoj demokratskoj stranci (Glavnom odboru), Centru službi bezbjednosti Banja Luka i Rupštini opštine Bosanski Novi koja je u junu i julu mjesecu i usvojila Procjenu bezbjednosne situacije za područje opštine Bosanski Novi.

Umjesto detaljnog obrazlaganja Procjene istaknut će mo samo njen zaključni dio koji je u potpunosti podržala Skupština opštine Bosanski Novi, a koji je i dalje aktuelan:

1. Srpska demokratska stranka kao vladajuća stranka, treba da u okviru poštivanja ljudskih prava i sloboda svih građana u skladu sa medjunarodno priznatim standardima, a koje je prihvatila i Srpska Republika Bosna i Hercegovina predloži i zajedno sa legalnim organima vlasti obezbjedi usvojeni stav definitivno

tj. konačno rješenje medjunacionalnog pitanja na području opštine Bosanski Novi kako bi izvršni i drugi subjekti svim građanima mogli garantovati navedene slobode, a posebno pravo na rad, izbor mjesta stanovanja, ličnu i imovinsku sigurnost.

2. Stavljanje pod kontrolu podjeljenog oružja građanima srpske nacionalnosti, podvodjenje svih vojnih obveznika prema ratnom rasporedu u organizacijsko-formacijske jedinice pod jedinstvenu komandu, kako i razoružanje prinudnim putem od strane vojnih organa, svih onih pojedinaca, grupa i ~~paravojnih~~ formacija u maskirnim i SMB uniformama na cjelokupnom području opštine kao osnovnom preduslovu za funkcionisanje civilnih organa vlasti u čemu posebnu odgovornost i zadatak imaju organi SDS, vojni odsjek, Komanda brigade i Prvog krajiškog korpusa.

3. Utvrđivanje statusa napuštene otudjene i na nezakonit način pribavljene nepokretne i pokretne imovine, izrade kriterija za obezbjedjenje iste, polazeći od evidentnog stanja, realnih potreba građana prema prioritetnim zahtjevima i mogućnostima njene apsolutne zaštite po čemu činiti odgovornim u prvom redu civilne, a zatim i vojne organe.

4. Aktivirati prema posebnim procjenama Izvršnog odbora Skupštine opštine, a u saradnji sa privrednim i drugim subjektima proizvodne, uslužne i druge kapacitete, kao preduslov za funkcionisanje ekonomskih i tržišnih mehanizama, stabilnijeg snabdijevanja i zadovoljavanja potreba građana, posebno vojnih funkcija na linijama razgraničenja i fronta, te na taj način uspostaviti normalniji život i rad na području opštine.

5. Privodjenje odgovornosti onih građana (civilnih i vojnih lica) koji su prekršili pravila ponašanja utvrdjena pozitivnim zakonskim propisima, koje primjenjuje Srpska Republika Bosna i Hercegovina, a koji se posebno odnose na: nepoštivanje medjunarodnih konvencija o postupanju sa civilnim stanovništvom, ratno profiterstvo, ubistva iz koristoljublja, nezakonito prisvajanje putničkim i drugih motornih vozila, provaljivanje i nasilno prisvajanje stanova, porodični stambenih objekata i druge kriminalne radnje o čemu treba činiti odgovornim po ispunjavanju uslova iz tačke 2. Stanicu javne bezbjednosti i vojne organe.

Za izradu naprijed navedene informacije korištena su sljedeća dokumenta:

1. Izvještaj i procjena stanja Stanice javne bezbjednosti Bosanski Novi u opštini Bosanski Novi za period od 10. maja 1992. godine na dalje,

2. Informacija o aktuelnoj bezbjednosnoj situaciji na području opštine Bosanski Novi od 26.06.1992.godine,
3. Informacija o aktuelnoj bezbjednosnoj problematici na području koje pokriva SJB Bosanski Novi od 14.05.1992.godine,
4. Procjena bezbjednosne situacije SJB Bosanski Novi za područje opštine Bosanski Novi od 28.07.1992.godine,
5. Depeše:
  - Veri urgent od 24.05.1992.godine,
  - br.11-5-25/92 od 02.06.1992.godine
  - br.11-5-126/92 od 18.05.1992.godine,
  - br.11-5-1282/92 od 26.05.1992.godine,
  - br.11-5-1264/92 od 22.05.1992.godine,
  - br.11-5-1282/92 od 26.05.1992.godine,
  - br.11-5/01-1287/92 od 27.05.1992.godine,
  - br.11-5-1311/92 od 09.06.1992.godine
  - br.11-5/01-21-57/92 od 26.05.1992.godine,
  - br.1305/92 od 07.06.1992.godine
  - br.01/1-023-85-250/92 od 06.07.1992.godine
  - br.11-5-12/92 od 15.07.1992.godine
  - br.11-5-13/92 od 16.07.1992.godine,
  - br.11-5/01-221-83/92 od 25.07.1992.godine.

Bosanski Novi, 15.08.1992.godine

N A G E L N I K
Dragomir Kutlija

Srpska Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
CENTAR SLUŽBI BEZBJEDNOSTI
BANJA LUKA
STANICA JAVNE BEZBJEDNOSTI
P R I J E D O R

B 0032556

SLUŽBENA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Na zahtjev Komisije Centra službi bezbjednosti Banja Luka formirane na osnovu rješenja načelnika Centra službi bezbjednosti Banja Luka broj: 11-141/2 od 14.08.1992. godine, Stanica javne bezbjednosti Prijedor, pored pridočavanja postojeće dokumentacije, omogućavanja uvida u stanje na terenu, Komisiji na raspolaganje i korištenje podnosi s l i j e d e ć i

I Z V J E Š T A J

I PRIHVATNI CENTRI NA PODRUČJU OPŠTINE PRIJEDOR

Da bi se u potpunosti stekao uvid u stanje i razvoj događaja na području opštine Prijedor, smatramo za potrebno istaknuti činjenicu da je dana 29/30.04.1992. godine u Prijedoru SDS sa svojim snagama preuzela vlast u svim organima i na teritoriji opštine. Na taj način opština Prijedor je i formalno pristupila Oblasti Krajina, odnosno Srpskoj Republici. Međutim, jedan dio teritorije opštine Prijedor naseljen je stanovništvom muslimanske nacionalnosti koje je dosta kompaktno (naselje Kozarac sa okolinom, naselje zvano "Brdo" koje čine sela Čejreci, Biščani, Rakovčani, Rizvanovići, Hambarine, Zecovi, Ališići i Čela), dok se jedan dio sela ovih naselja graniči sa selima i naseljenim mjestom Ljubija u kojima je nastanjeno stanovništvo muslimanske i hrvatske nacionalnosti. Imajući u vidu navedeno kao i činjenicu da je u Prijedoru bio Regionalni odbor SDA, Stanica javne bezbjednosti je nastavila sa radom tako što su u Prijedoru ostali na poslu radnici srpske nacionalnosti, u Kozarcu radnici muslimanske nacionalnosti, a u Ljubiji radnici mješovitog nacionalnog sastava. Iako svjesni činjenica da područje opštine koje su pokrivali radnici SJB u Kozarcu i Ljubiji nije pod punom kontrolom Srpske Republike.

U međuvremenu Ministarstvo narodne odbrane Srpske Republike i Vlada AR Krajine su donijeli Odluku o razoružanju svih paravojnih formacija, grupa i pojedinaca na području Srpske Republike uz poziv građanima da se te aktivnosti provedu na miran i civilizovan način i bez bilo kakvih posljedica po imaoce oružja. Predstavnici civilnih organa vlasti i aktivisti SDS su preduzeli niz aktivnosti na čitavom području opštine i ostvarili niz kontakata sa izabranim predstavnicima muslimanskog i hrvatskog naroda u cilju postizanja dogovora o mirnoj i civilizovanom razoružanju građana i prihvatanja uspostavljene vlasti uz garantovanje svih građanskih, nacionalnih i vjerskih prava i sloboda svim lojalnim građanima Srpske Republike. Izabrani predstavnici SDA i HDZ, kao i ugledni građani Hrvatske i muslimanske nacionalnosti su deklarativno prihvatili pregovore i odgovore ali po sistemu odugovlačenja i bez donošenja i realizacije konačnih odluka. Istovremeno je zapaženo da SDA i HDZ intenziviraju aktivnosti oko ilegalnog naoružavanja i organizovanja građana za vođenje oružanih borbi, direktan sukob sa vlašću i građanima srpske nacionalnosti. Prvi incident u mjestu Hambarine ekstremisti su izazvali već početkom maja kada su potpuno bezrazložno zaustavili grupu vojnika i tom prilikom uz upotrebu vatrenog oružja lišili života 3 vojnika, a teže ranili 2 vojnika. Poslije ovog zločinačnog napada, ekstremisti su odbjegli od svojih kuća sa oružjem. Građani mjesta Hambarine su odbili bilo kakvu saradnju sa organima civilne i vojne vlasti u vezi sa njihovim lišenjem slobode i privodjenju zakonskoj odgovornosti, a izabrani predstavnici su i dalje vodili jalove razgovore bez želje da se postigne, objelodani i sprovede razuman dogovor o načinu zajedničkog življenja naroda na prostoru opštine Prijedor.

Obzirom da građani sela Hambarine nisu ispoštovali Odluku Ministarstva narodne odbrane Srpske Republike i nisu predali oružje, te da su odbili saradnju sa legalnim organima vlasti u vezi sa napadom na vojnike, kao i zahtjeve koje im je postavila vojska, Krizni štab opštine Prijedor je odlučio da se u ovom selu vojno interveniše u cilju razoružavanja i hvatanja poznatih učinilaca zločina nad vojnicima. Vojska je intervenisala ali nije pronašla napadače na vojnike već je samo uspostavila komunikaciju Prijedor - Ljubija i stavila pod kontrolu selo Hambarine. Muslimanski ekstremisti su pružili otpor ali ovoga puta na strani vojske nije bilo gubitaka.

Medjutim, dana 24.5.1992. godine Muslimanski ekstremisti u selu Jakupovići uz upotrebu vatrenog oružja napadaju vojnu patrolu i ranjavaju jednog vojnika. U pomoć ovoj patroli kreće vojska iz Prijedora ali muslimanski ekstremisti oružjem pokušavaju da ih zaustave kod prvih muslimanskih kuća na izlazu iz Prijedora i tom prilikom dolazi do žestokog oružanog sukoba između vojske i muslimanskih ekstremista na širem prostoru Kozarca. Obzirom da su Muslimani odbili da predaju oružje, a naknadno je ustanovljeno da su se dugo i svestrano pripremali za oružani sukob.

U toku same akcije vojska je ostavila slobodan koridor za sve građane koji su htjeli da se udalje i sklone iz zona oružanih sukoba, odnosno za sve koji nisu htjeli da učestvuju u oružanoj borbi protiv vojske Srpske Republike. U mjestu Trnopolje u prostorijama Osnovne škole, doma, skladišta i okolnih kuća vojska je organizovala prihvatanje tih građana i njihovo obezbjeđenje od ekstremista, pa je tako i nastao Otvoreni prihvatni centar Trnopolje koji je i sada u funkciji. Već sam naziv govori da se radi o otvorenom prihvatnom centru u koji su se na početku sukoba sklanili građani oba pola i svih uzrasta. Centar nema nikakve ograde u vidu bodljikave žice. U istom se ne vrše nikakva isledjenja, Centar izvana od ugrožavanja ekstremista obezbjeđuje vojska, a broj građana je promjenjiv zbog toga što Centar mogu u svako doba napustiti svi oni koji to žele, jer se uz sami Centar nalazi željeznička stanica. Trenutno u Centru boravi oko 1500 građana muslimanske nacionalnosti koji su samoorganizovani u pogledu smještaja i ishrane a pomoć im pruža vojska i Crveni krst. U Centru postoji Ambulanta u kojoj stalno orrdinira medicinska ekipa osposobljena za pružanje osnovne zdravstvene zaštite a teži bolesnici se prevoze u Medicinski centar u Prijedor ili Banja Luku. Imajući u vidu opšte stanje na području opštine Prijedor i mogućí dalji razvoj događaja Otvoreni prihvatni centar u Trnopolju će vjerovatno još izvjesno vrijeme morati ostati u funkciji, radi čega bi bilo nužno da se ulože dodatni naponi da se uslovi života i boravka u istom poprave u pogledu ishrane, obezbjeđenja dovoljnog broja ćebadi i drugih potreptina uz pomoć humanitarnih organizacija i organa Srpske Republike.

Kako je na širem prostoru Kozarca došlo do oružanog sukoba između muslimanskih ekstremista, kojim je prema kasnijim saznanjima bilo naoružanih oko 4.000 i vojske Srpske Republike i došlo

do zarobljavanja većeg broja lica u borbi odnosno na prostorija na kojima su izvodjena borbena dejstva.

Pored toga što su muslimanski ekstremisti pružili žestok oružani otpor i bezočno se razračunavali i sa pripadnicima svoga naroda koji su odbili ući u borbu protiv Srpskih snaga, Lokalna vlast, vojska pa ni milicija nije bila spremna za ovakav razvoj događaja do kraja vjerujući u miran i civilizovan dogovor naroda, tako da se pojavio problem smještaja, čuvanja i tretmana zarobljenih lica. U takvoj situaciji Krizni štab opštine Prijedor je odlučio da se za smještaj zarobljenih lica iskoriste prostorije RO "Keraterm" u Prijedoru pod nadzorom radnika SJB i vojne policije Prijedor. Stanica javne bezbjednosti Prijedor, svjesna svojih kadrovskih mogućnosti i težine novonastalog problema je o ovome obavjestila Centar službi bezbjednosti Banjaluku i Komandu Banjalučkog korpusa i zatražila pomoć stručnih kadrova za operativnu obradu zarobljenih lica. CSB Banja Luka i Komanda Banjalučkog korpusa su se aktivno uključili u rješavanje nastale situacije, uputili u Prijedor veći broj iskusnih radnika nakon čega su formirani mješoviti timovi od pripadnika nacionalne, javne i vojne bezbjednosti, sa zadatkom da izvrše operativnu obradu zarobljenih lica i za svakog pojedinačno utvrde stepen lične odgovornosti u oružanoj pobuni. Operativna obrada je započeta u objektu "Keraterm" u Prijedoru u koji je vojska na početku sukoba privela oko 600 lica.

Medjutim, oružani sukobi su se proširili i na druga područja opštine, naglo se povećavao broj zarobljenih lica pa je bilo očito da usljed malih kapaciteta ovog objekta ali i zbog bezbjednosnih razloga nije uputilo dalje zadržavanje zarobljenih u navedenom objektu. Zbog navedenog Krizni štab opštine Prijedor je odlučio da se svi zarobljenici iz objekta "Keraterm" u Prijedoru premjeste u prostorije upravne zgrade i radionice RŽR u Omarskoj, gdje bi mješoviti timovi operativnih radnika nastavili započetu obradu, radi čega je ovaj objekat i dobio radni naziv Istražni centar ratnih zarobljenika Omarska. Istom odlukom objekat je stavljen pod nadzor milicije i vojske, tako da je milicija dobila zadatak neposrednog fizičkog obezbjedjenja, a vojska je preuzela dubinsko obezbjedjenje u vidu dva prstena i miniranja mogućih pravaca bjegstva zarobljenika. Odredjeni

B (032560

objekti u Omarskoj su snabdjeveni vodom, imaju potreban broj sanitarnih čvorova i kupatila, salu za ručavanje i sale u kojima je organizovano spavanje zarobljenih, kao i dovoljan broj radnih prostorija u kojima se vrši obrada.

Izuzev postavljanja straža i organizovanja sala za spavanje zarobljenika, nikakve druge prepravke na objektu nisu vršene, tako da oko objekta nema bodljikave žice, a postojeće prostorije su iskorištene za rad sa zarobljenicima. Za zarobljenike je organizovana osnovna medicinska zaštita, hrana je pripremana u kuhinji RŽR Omarska, a dijeljena u restoranu sistemom samoposluživanja zarobljenicima, službenom osoblju i dijelu radnika RŽR koji su ostali na radu u cilju održavanja objekta.

Istom odlukom Kriznog štaba je regulisano da se objekat " Keraterm" u Prijedoru koristi isključivo kao prolazni te da se u istom vrši samo prva selekcija privedenih, obzirom da zbog skučenih kapaciteta to nije izvodljivo u SJB Prijedor.

Na osnovu pomenute Odluke dana 27.05.1992. godine svi ratni zarobljenici su premješteni u Omarsku, a potom su dovedeni novi, bilo da su zarobljeni u oružanim sukobima, ili su privedeni na osnovu rezultata operativnih obrada. Sva dovedena lica u Omarsku operativni radnici su nakon kriminalističke obrade razvrstavali u tri kategorije po stepenu lične odgovornosti u oružanoj pobuni. U prvu kategoriju su grupisana lica koja su osumnjičena za najteža krivična djela i koja su neposredno organizovala i učestvovala u oružanoj pobuni. U drugoj kategoriji su lica koja su osumnjičena za organizovanje, poma- ganje i finansiranje oružane pobune. Treću kategoriju predstavljaju bezbjednosna neinteresantna lica koja su zarobljena jer su se zatekla u zonama oružanih sukoba i za koja je tokom istrage utvrđeno da su na tim prostorima bili primorani da ostanu od strane ekstremista, kao i lica za koja nema materijalnih dokaza da su na bilo koji način učestvovala u oružanoj pobuni.

Prema raspoloživim dokumentima i evidencijama koje su vo- djene u Omarskoj od dana 27.05.1992. godine do dana 16.08.1992. godi- ne u voaj Istražni centar je dovedeno ukupno 3.334 lica, od čega:

- Muslimana 3.197

- Hrvata	125
- Srba	11
- Ostalih	1
- lica ispod 18 godina	28
- lica iznad 60 godina	68
- lica imedju 18 i 60 g	2920
- muškaraca	3297
- žena	37

B (032561

Tokom boravka u Istražnom centru je prirodnom smrću umrlo 2 lica od kojih muslimanske 2.

U vremenu od dana 27.05.1992. do dana 16.08.1992. godine, iz Centra se na nepoznat način i u nepoznatom pravcu udaljilo ukupno 49 lica.

Od dana 27.05.1992. do dana 16.08.1992. godine u Centru je kriminalistički obradjeno 3334 lica od kojih je premješteno u Trnopolje 1773, premješteno u vojni logor na Manjači skupa sa prikupljenom dokumentacijom o stepenu odgovornosti u učestvovanju u oružanoj pobuni 1334, Trenutno se na obradi u SC Omarska nalazi 179 lica.

Mišljenja smo da će se kriminalistička obrada ovih lica izvršiti najduže za sedam dana, te da će tađ i prestati potreba za daljim korištenjem ovoga prostora a da će eventualne buduće ratne zarobljenike preuzimati vojska Srpske Republike i nad istima vršiti operativnu obradu, a Stanija javne bezbjednosti Prijedor će u svojim postojećim prostorijama obavljati poslove i zadatke iz djelokruga rada organa unutrašnjih poslova.

Sva dokumentacija u vezi sa radom Stanice javne bezbjednosti Prijedor po navedenim pitanjima biće dostavljena nadležnim organima, a preostali dio i kopije će biti pohranjene u arhivi SJB Prijedor.

II ISELJAVANJE GRADJANA SA PODRUČJA OPŠTINE PRIJEDOR

Prema operativnim saznanjima Stanice javne bezbjednosti Prijedor i na osnovu javnih pogovaranja osnovano se pretpostavlja da je područje opštine Prijedor prije početka oružanih sukoba napustilo oko 4-5 hiljada lica, uglavnom, muslimanske nacionalnosti, o čemu ova

B 0032562

SJB nema zvaničnih podataka, obzirom da dva lica nisu odjavljivala prebivalište odnosno boravište u skladu sa pozitivnim propisima. Takodje prema nedovoljno provjerenim podacima sumnja se da su ovoj grupaciji uglavnom bili članovi užih porodica najeksternijih zagovornika oružanog sukoba sa Srbima, te da su se oslobadjanjem porodica i njihovim premještanjem na druga područja, maksimalno posvetili pripremama za rat.

Od početka oružanih sukoba na području opštine pa do danas područje opštine je prema nedovoljno provjerenim podacima napustilo oko dvadeset hiljada gradjana svih starosnih doba, muškaraca i žena, uglavnom muslimanske i hrvatske nacionalnosti ali i pripadnika srpskog i drugih naroda. Ni o ovoj grupaciji SJB ne posjeduje zvaničnu dokumentaciju, obzirom da su područje opštine napustili bez odjavljivanja prebivališta koristeći najčešće voz kao prevozno sredstvo u pravcu Doboja, odnosno privatne automobile u svim pravcima ili na drugi način.

Trenutno, na dan 16.08.1992. godine SJB Prijedor je na zahtjev gradjana odjavila prebivalište za 13.180 gradjana koji su to zahtjevali u skladu sa pozitivnim zakonskom propisima.

Ova grupacija još uvijek nije napustila područje opštine već je samo izvršila odjavu prebivališta i sada uz pomoć vjerskih i humanitarnih organizacija traži način da se otseli u raznim pravcima isključivo prema Sloveniji ili u druge zapadne zemlje, Stanica javne bezbjednosti Prijedor ne raspolaže podacima šta su ova lica učinila sa svojom nepokretnom imovinom ili šta su, ili šta će činiti sa svojom pokretnom imovinom. U vezi sa tim radnici SJB će izvršiti svaki zahtjev nadležnih organa Srpske Republike u skladu sa pravima i obavezama koja su iz djelokruga rada organa unutrašnjih poslova. Na području opštine Prijedor sačinje na na području sela Trnopolje naseljeno je 280 porodica srpske nacionalnosti koji su došli sa područja cazinske krajine. Trenutno se pregovara da se u isto selo naseli oko 400 porodica srpske nacionalnosti sa šireg područja Zenice.

B 0032563

III AKTIVNOSTI STANICE JAVNE BEZBJEDNOSTI

Radnici Stanice javne bezbjednosti Prijedor srpske nacionalnosti aktivni i rezervni sastav se u cjelosti planski uključio u preuzimanje valsti koje je uspješno izvodjeno 29/30.04.1992. godine, a nakon toga najveći dio vremena je posvećen fizičkom obezbjedjenju vitalnih objekata na području opštine.

Nakon izbijanja oružanih sukoba radnici SJB su na zahtjev vojske i usljed situacije u kojoj su se zatekli neposredno učestvovali u oružanim sukobima, tako da je do sada 11 radnika aktivnog i rezervnog sastava izgubilo život, a ukupno ranjeno 38.

Skupa sa pripadnicima vojnih jedinica radnici milicije učestvuju u pretresu i čišćenju terena od zaostalihⁱ prikrivenih grupa i pojedinaca neprijatelja, te operativnim radom dolaze do korisnih saznanja o djelovanju neprijatelja na području opštine.

Na osnovu operativnih saznanja radnici SJB lišavaju slobode i vrše privodjenja lica za koje postoje osnovi sumnje da su učestvovala ili pomagala oružanu pobunu na području opštine ili su osumnjičena za druga krivična djela koja se gone po službenoj dužnosti.

Istražni centar raćnih zarobljenika u Omarskoj, kao i prolazni objekat "Keraterm" neposredno obezbjedjuju radnici milicije u skladu sa Odlukom Kriznog štaba, obzirom da je ocijenjeno da zbog brojnosti mjesta, prostora na kojima se vode oružani sukobi, vojska nema dovoljno snaga da preuzme i te objekte.

Pored navedenog radnici SJB Prijedor su dali puni doprinos u krim. obradi navedenih lica skupa sa angažovanim pripadnicima vojne i nacionalne bezbjednosti, te radnika SJB i CSB Banja Luka

Intenzivno se radi da se što prije radnici milicije oslobode angažovanja oko obezbjedjenja objekata u Omarskoj, te da se služba u cijelosti posveti svojim zadacima a naročito suzbijanju i otklanjanju kriminaliteta i obezbjedjenju lične i imovinske sigurnosti građana sa posebnim akcentom na zaštitu građana i njihovog obezbjedjenja od upada grupa i i pojedinaca zaostalih neprijateljskih formacija za koje procjenjujemo da na ovim prostorima će djelovati još izvjesno vrijeme.

B 0032564

Skupa sa pripadnicima vojske Srpske Republike radnici SJB će nastojati da u najskorije vrijeme ovladaju i pod svoju kontrolu stave kompletno područje opštine Prijedor i uz stalnu uzajamnu saradnju i pomoć susjednih opština onemogućće bilo kakvu aktivnost neprijatelja usmerenu na ugrožavanje lične i imovinske sigurnosti građana i vlasti Srpske Republike.

U cilju što uspješnijeg izvršavanja zadatka u SJB Prijedor će se morati preduzeti sve potrebne aktivnosti da se služba što prije brojčano popuni sa sposobnim i odanim pripadnicima u čemu očekujemo pomoć CSB i MUPa kao i što boljem opremanju SJB Prijedor potrebnim sredstvima, te obezbjedjenju adekvatnih ličnih dohoda za radnike koji bi morali dostići takav nivo da radniku obezbjeđuju i zadovoljavaju bar prosječne životne potrebe.

NAČELNIK STANICE

~~Stano Drljača~~

